

NÂNG CAO HIỆU QUẢ SỬ DỤNG VỐN ODA VÀ VAY ƯU ĐÃI CỦA CÁC NHÀ TÀI TRỢ NƯỚC NGOÀI

Hà Thị Tuyết Minh *

Tóm tắt: ODA (Official Development Assistance - hỗ trợ phát triển chính thức) và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài là nguồn vốn vô cùng quan trọng đối với một quốc gia đang phát triển như Việt Nam, góp phần xây dựng cơ sở hạ tầng và các chương trình phát triển kinh tế xã hội; góp phần phát triển nguồn nhân lực, xây dựng thể chế và chuyển giao công nghệ quản lý. Tuy nhiên, việc sử dụng nguồn vốn này thời gian qua bộc lộ nhiều hạn chế như: tỷ lệ giải ngân ODA chậm, không tương xứng với lượng vốn đã được ký kết, xảy ra tình trạng lãng phí, thất thoát, nhiều dự án chậm tiến độ, đội vốn.... Chính những vấn đề này đã dẫn đến những lo lắng về hiệu quả của việc sử dụng nguồn vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài. Bài viết khái quát thực trạng và một số vấn đề tồn tại trong việc sử dụng nguồn vốn, từ đó đưa ra khuyến nghị nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài.

Từ khóa: vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài.

Abstract: ODA (Official Development Assistance) and concessional loans from foreign donors are extremely important sources of capital for a developing country like Vietnam, contributing to the construction of infrastructure and socio-economic development programs; contributing to human resource development, institutional building and management technology transfer. However, the use of this capital over the past time has revealed many limitations such as: the disbursement rate of ODA is slow, not commensurate with the amount of capital that has been signed, there is waste and loss, many projects slow progress, capital increase.... Owing to these problems have led to concerns about the effectiveness of using ODA and concessional loans from foreign donors. The article summarizes the current situation and some existing problems in the use, thereby making recommendations to improve the efficiency of using ODA and concessional loans of foreign donors.

Keywords: ODA capital, ODA project efficiency.

Trong bối cảnh đại dịch Covid-19 đã và đang ảnh hưởng nặng nề đến đời sống kinh tế - xã hội trong suốt năm 2020-2021, gánh nặng chi ngân sách nhà nước (NSNN) ngày càng lớn, nguồn thu NSNN bị thu hẹp dẫn đến hệ quả gia tăng bội chi NSNN. Vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài là một

trong những nguồn bù đắp bội chi NSNN, giúp Việt Nam giải ngân các dự án đầu tư phát triển để kích cầu nền kinh tế.

Thực trạng sử dụng vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài

Giai đoạn 2016-2020, vốn ODA và vay ưu đãi nước ngoài huy động thấp hơn giai đoạn 2011-2015, giảm 51%¹. Tính

* Trường ĐH KD&CN Hà Nội

riêng trong giai đoạn 2016-2020, huy động vốn ODA và vốn vay ưu đãi đạt 12,553 tỷ USD, trong đó vốn vay 12,04 tỷ USD (vay ODA: 9,169 tỷ USD, vay ưu đãi: 2,871 tỷ USD), viện trợ không hoàn lại 513 triệu USD. Việt Nam đã huy động vốn ODA và vốn vay ưu đãi từ 51 nhà tài trợ, gồm 28 nhà tài trợ song phương và 31 nhà tài trợ đa phương. Trong đó, khoảng 80% nguồn vốn ODA của Việt Nam được huy động từ 6 ngân hàng, gồm: Ngân hàng Thế giới (WB), Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB), Cơ quan hợp tác quốc tế Nhật Bản (JICA), Ngân hàng Xuất nhập khẩu Hàn Quốc (KEXIM), Cơ quan phát triển Pháp (AFD) và Ngân hàng Tái thiết Đức (KfW).

Giai đoạn 2021-2025, kế hoạch bố trí vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài khoảng 527.100 tỷ đồng, trong đó vay cấp phát từ ngân sách Trung ương 305.000 tỷ đồng (bao gồm chi cho đầu tư phát triển 300.000 tỷ đồng, cho hành chính sự nghiệp đối với các hiệp định ký từ năm 2017 trở về

trước 5.100 nghìn tỷ đồng), vay về cho vay lại 222.000 tỷ đồng (gồm cho vay lại từ ngân sách Trung ương đối với ngân sách địa phương và cho vay lại doanh nghiệp, đơn vị sự nghiệp công lập).

Tuy nhiên, trong quá trình sử dụng nguồn vốn này đã bộc lộ một số bất cập sau:

(1) Giải ngân vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài rất chậm

Trong giai đoạn 2016-2020, tổng vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài giải ngân đạt 13,6 tỷ USD, giảm khoảng 41% so với giai đoạn 2011 - 2015, bình quân mỗi năm giảm 16%, trong đó giải ngân vốn nước ngoài cấp phát từ ngân sách trung ương trong Kế hoạch đầu tư công trung hạn của giai đoạn này ước đạt 185,10 nghìn tỷ đồng (bằng 64,8% kế hoạch Thủ tướng Chính phủ giao). Trong đó, giải ngân các dự án chuyển tiếp từ giai đoạn 2011 - 2015 sang giai đoạn 2016-2020 đạt khoảng 180.000 tỷ USD, bằng 63% Kế hoạch Thủ tướng Chính phủ giao (Bảng 1).

Bảng 1. Tình hình giải ngân vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài trong Kế hoạch đầu tư công trung hạn giai đoạn 2016-2020

Đơn vị: tỷ đồng

Năm	Kế hoạch Quốc hội giao	Kế hoạch Thủ tướng CP giao	Giải ngân	So sánh: 4/3 (%)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2016	50.000	45.517	46.232	96,4
2017	74.033	72.194	57.344	79,4
2018	60.000	54.965	33.600	61,1
2019	60.000	52.206	16.979	32,5
2020	60.000	60.738	30.951	50,9
2016-2020	304.033	285.620	185.106	64,8

Nguồn: Bộ Kế hoạch và Đầu tư và Bộ Tài chính

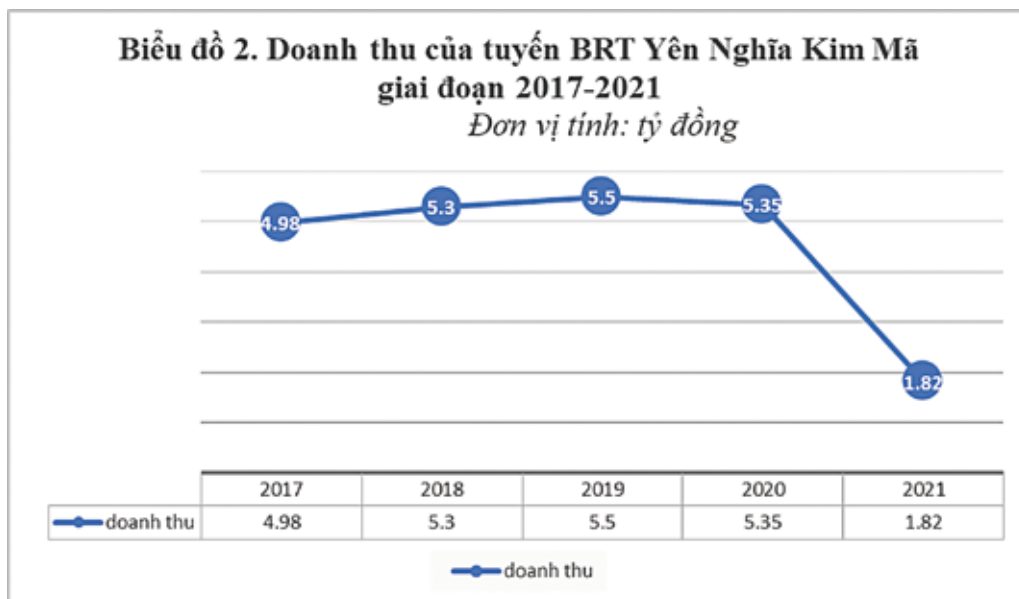
¹ Quyết định 2109/QĐ-TTg ngày 15/12/2021 v/v phê duyệt Đề án “Định hướng thu hút, quản lý và sử dụng vốn ODA và vốn vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài giai đoạn 2021 – 2025”.

Đặc biệt, năm 2022, Chính phủ giao kế hoạch vốn đầu tư công nguồn nước ngoài (vốn ODA) ở mức 34.800 tỷ đồng. Đến nay, các bộ, ngành, địa phương đã thực hiện phân bổ kế hoạch vốn chi tiết và nhập dự toán trên hệ thống Tabmis của Kho bạc Nhà nước 33.289 tỷ đồng, đạt 95,66% kế hoạch vốn được giao. Trong 6 tháng đầu năm 2022, giải ngân vốn đầu tư công nguồn vay nước ngoài chỉ đạt 9,12% kế hoạch vốn được giao (trong đó, bộ ngành đạt 16,12%, địa phương đạt 5,38%)².

(2) Dự án sử dụng vốn ODA – kết quả thực tế đã khác xa với mục tiêu đề ra

Tiêu biểu cho tồn tại này phải kể đến dự án BRT-01³. Năm 2016, BRT-01 là

tuyến buýt nhanh được đầu tư thí điểm đầu tiên ở Hà Nội bằng nguồn vay ODA với số tiền gần 1.000 tỷ đồng. Dự án là một phần trong lộ trình phát triển lâu dài của giao thông công cộng Hà Nội do Ngân hàng Thế giới tài trợ vốn. Cơ quan này cũng đưa ra nhiều mục tiêu khi xây dựng tuyến buýt nhanh, như: cải thiện tình trạng ùn tắc, ô nhiễm, làm nền tảng phát triển hạ tầng giao thông công cộng, thúc đẩy người dân chuyển từ xe cá nhân sang phương tiện công cộng. Được kỳ vọng là thay thế phương tiện cá nhân, kéo giảm ùn tắc, nhưng đến nay, tuyến BRT-01 với tổng mức đầu tư gần 1.000 tỷ đồng từ vốn vay ODA gần như không đạt được các mục tiêu đề ra.

Nguồn: số liệu Trung tâm quản lý dữ liệu giao thông công cộng Hà Nội

² Thông tin được Bộ Tài chính cho biết tại hội nghị với bộ ngành, địa phương sơ kết tình hình giải ngân vốn đầu tư công nguồn vốn nước ngoài 6 tháng đầu năm tổ chức ngày 1/7/2022.

³ BRT (*Bus Rapid Transit*) – Tuyến buýt nhanh hay xe buýt tốc hành. Ở Việt Nam, BRT là hệ thống xe buýt chất lượng cao, một loại hình giao thông công cộng tại Hà Nội và do Xí nghiệp xe buýt nhanh Hà Nội vận hành.

Sau 06 năm đi vào hoạt động, dự án BRT-01 chỉ chạy ngang với tốc độ của xe buýt thường và cùng với hệ lụy kéo theo là gây ùn tắc cho cả trục giao thông xuyên tâm của Hà Nội, làm khổ người dân lưu thông hàng ngày. Ở làn đường chung, ngày nào cũng lâm vào cảnh ùn tắc, chen chúc khổ sở, còn làn phía trong, xe BRT lại chỉ chở vài hành khách, dù xe được thiết kế chở số lượng lớn, lên tới 90 người. Kể cả giờ cao điểm, BRT cũng thường xuyên chở lượng người đếm được trên đầu ngón tay. Số liệu từ Trung tâm quản lý giao thông công cộng Hà Nội cho thấy: giai đoạn 2017-2020, tuyến BRT Yên Nghĩa - Kim Mã phục vụ khoảng 5 triệu lượt khách/năm. Khi dịch COVID-19 bùng phát, lượng hành khách giảm còn 1,8 triệu lượt vào năm 2021. Doanh thu năm 2018, toàn tuyến đạt 27,5 tỷ đồng, năm 2020 giảm còn 12,5 tỷ đồng, tỷ lệ trợ giá lên đến 36,6%.

Dự án kém hiệu quả đến mức Sở Giao thông - Vận tải Hà Nội mới đây đã phải đề xuất cho phép xe buýt thường, xe buýt trên 24 chỗ, xe công vụ được lưu thông vào làn dành riêng cho BRT để giảm ùn tắc. Tuy nhiên, cánh cửa lên xuống của xe BRT ở bên trái, trong khi các xe khác lại ở bên phải, dẫn tới việc ra vào bên là điều khủng hoảng cho giao thông. Và đề xuất này một lần nữa lại đẩy lên tranh cãi nên giữ hay để BRT chính thức phá sản? Ai sẽ chịu trách nhiệm khi cả nghìn tỷ đồng vốn vay ODA sử dụng kém hiệu quả, trở thành nỗi khổ của người dân và gánh nặng cho nền kinh tế?

(3) Sử dụng vốn ODA chậm tiến

độ, đội vốn, thiếu hiệu quả, gây tổn thất kinh tế

Diễn hình cho vấn đề này là dự án Metro Nhỏ - Ga Hà Nội. Cùng với tuyến đường sắt Cát Linh - Hà Đông đã đi vào khai thác, Metro Nhỏ - Ga Hà Nội là tuyến đường sắt đô thị thứ 2 của thủ đô, với chiều dài 12,5 km, được tài trợ bởi nguồn vốn vay ODA của AFD), ADB, Ngân hàng Đầu tư Châu Âu - EIB và vốn đối ứng trong nước. Metro Nhỏ - Ga Hà Nội có tổng mức đầu tư gần 18.500 tỷ đồng, phải hoàn thành năm 2016. Nhưng tính đến thời điểm này (cuối năm 2022), dự án đã chậm tiến độ 6 năm. Sau nhiều lần điều chỉnh, tổng mức đầu tư đã lên tới 34.500 tỷ đồng, hoàn thành năm 2029. Nghĩa là đội vốn 87,5%, thời gian thi công kéo dài đến năm 2029, chậm tiến độ 12 năm so với tiến độ phê duyệt ban đầu. Nếu mang ra so sánh với tuyến Cát Linh - Hà Đông: chậm tiến độ 6 năm, đội vốn 45% thì Nhỏ - Ga Hà Nội đang là dự án đội vốn khủng nhất, có thời gian thi công kéo dài nhất.

Về mặt kinh tế, dự án này gây ra rất nhiều tổn thất. Dù chưa đi vào hoạt động, nhưng theo các hiệp định vay đã ký với nhà tài trợ từ cách đây 5 năm, UBND Hà Nội đã phải trả nợ khoản vay đầu tiên với giá trị gần 7 triệu EUR, tương đương gần 160 tỷ đồng. Tiến độ dự án chậm kéo theo giải ngân vốn ODA chậm, hệ lụy không chỉ ùn tắc giao thông, gây mất cảnh quan và nguy hiểm, mà còn làm mất cơ hội hạn nguồn vốn vay, thiệt hại về mặt kinh tế là vô cùng lớn. Ngoài ra, dự án Metro Nhỏ - Ga Hà Nội hiện đang tạo ra nhiều lô cốt, chiếm tới 2/3 diện tích mặt đường

ở hầu hết những tuyến giao thông trọng điểm của thủ đô. Là dự án giúp giải tỏa ùn tắc giao thông, nhưng lại đang khiến người dân thêm khổ sở vì gây ùn tắc nhiều năm, thường xuyên ùn tắc vào giờ cao điểm buổi sáng đi làm và buổi chiều đi làm về, thời điểm ai cũng vội vàng. Đặc biệt khi thời tiết nắng nóng, ngập lụt, xe cộ chết máy, không di chuyển được, khiến người dân đi làm muộn, ảnh hưởng công việc và kinh tế.

(4) Nhiều Bộ, Ngành, Địa phương trả lại vốn ODA đã được phê duyệt

Năm 2020, lần đầu tiên một số bộ, ngành, địa phương đã trả lại vốn ODA đã đăng ký được giao. Sang năm 2021, đã có 9 bộ, ngành có văn bản đề nghị trả lại vốn ODA được giao với tổng số trên 8.050 tỷ đồng, chiếm gần 1/2 so với kế hoạch vốn được Thủ tướng Chính phủ giao. Đến tháng 9/2022 đã có 11 địa phương và 4 bộ, ngành đề nghị trả lại trên 5,2 nghìn tỷ đồng vốn ODA được giao. Dù lý do gì thì việc trả lại vốn trong khi bộ, ngành, địa phương nào cũng đang thiếu vốn cho đầu tư phát triển cho thấy những yếu kém trong công tác xây dựng kế hoạch dự báo nhu cầu nguồn lực, gây lãng phí, thiếu hiệu quả trong sử dụng nguồn vốn ODA.

Nguyên nhân của những tồn tại

Thứ nhất, trong quy trình vay vốn ODA hiện nay, tỷ lệ cho vay lại vốn ODA thấp, còn lại, Chính phủ đứng ra đi vay và cấp phát cho địa phương, khiến địa phương có tâm lý không chịu áp lực trả nợ, trả lãi, dẫn tới thực trạng nhiều dự án bị đội vốn.

Thứ hai, chuẩn bị dự án chưa tốt, dẫn

tới không hoàn thành tiến độ, không giải ngân được vốn, thậm chí trả lại vốn đã được duyệt;

Thứ ba, nhiều khâu trong quy trình và thủ tục quản lý chương trình và dự án sử dụng nguồn vốn ODA của Việt Nam còn phức tạp, không đồng bộ và có sự khác biệt so với các nhà tài trợ, nhất là trong 3 khâu công việc quan trọng dẫn đến tình trạng trình duyệt “kép”, gồm: đấu thầu mua sắm; đền bù, di dân và tái định cư; quản lý tài chính của các chương trình, dự án. Chỉ có 4% vốn ODA áp dụng các quy định về đấu thầu và 3% sử dụng hệ thống quản lý tài chính công của Việt Nam, còn lại theo cách thức của nhà tài trợ. Do chòng chéo, nhiều dự án sử dụng vốn vay phải thực hiện một lúc 2 hệ thống thủ tục, làm gia tăng chi phí, thời gian chuẩn bị, ảnh hưởng đến tiến độ thực hiện dự án.

Thứ tư, khi có thay đổi, cơ quan chủ quản sử dụng vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài phải tiến hành thủ tục xin phép cấp trên. Với thủ tục khá phức tạp, khiến thời gian chờ đợi nhiều, làm chậm tiến độ.

Giải pháp nâng cao hiệu quả dự án sử dụng nguồn vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài

Nhằm tận dụng các cơ hội phục hồi sau đại dịch, thời gian vừa qua, Chính phủ cũng đã quyết liệt thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, như: có công điện chỉ thị yêu cầu các bộ, ngành đẩy nhanh tiến độ giải ngân ODA, đồng thời Chính phủ cũng đã thành lập các đoàn công tác đi thực tế để giám sát và đưa ra ngay các giải pháp xử lý, tháo gỡ vướng mắc cho

các dự án sử dụng vốn vay nước ngoài. Ngoài ra, Chính phủ cũng đã chỉ đạo các cơ quan chức năng chú trọng vào việc nâng cao sử dụng vốn vay theo cơ chế chia sẻ rủi ro giữa nhà nước và doanh nghiệp, tạo điều kiện cho các ngân hàng thương mại cùng tham gia vào các dự án ODA. Tất cả là nhằm góp phần đẩy nhanh tiến độ giải ngân và nâng cao hiệu quả của nguồn vốn ODA. Qua đó, giúp phục hồi và hỗ trợ phát triển kinh tế một cách ổn định, bền vững. Tuy nhiên, cần thêm những khuyến nghị để nâng cao hiệu quả các dự án sử dụng nguồn vốn ODA. Cụ thể:

(1) Giảm tỷ lệ cấp phát vốn ODA và tăng tỷ lệ cho vay lại

Cho vay lại vốn ODA là phương thức hỗ trợ vốn của Chính phủ cho các đối tượng được vay lại (chính quyền địa phương cấp tỉnh, đơn vị sự nghiệp công lập, doanh nghiệp) để thực hiện các chương trình, dự án đầu tư. Được xác định là biện pháp hỗ trợ cho phương thức cấp phát từ ngân sách nhà nước truyền thống khi mức bội chi ngân sách trung ương cho đầu tư phát triển bị giới hạn và không đủ đáp ứng nhu cầu chi đầu tư phát triển của Chính phủ, nên việc quản lý hoạt động cho vay lại vốn ODA đóng vai trò quan trọng nhằm đảm bảo sử dụng nguồn vốn này đúng mục đích, có hiệu quả và hạn chế tối đa thất thoát, lãng phí.

Hiện nay, ở các cấp, vai trò và bản chất của nguồn vốn ODA chưa hoàn toàn được nhận thức đúng đắn, đầy đủ. Tư duy bao cấp còn ảnh hưởng đến quản lý và sử dụng nguồn vốn ODA. Mặt khác, do quy trình Chính phủ đi vay và cấp phát cho

địa phương, khiến địa phương có tâm lý không chịu áp lực trả nợ, trả lãi, dẫn tới thực trạng nhiều dự án bị đội vốn.

Do đó, việc tăng cường và đẩy mạnh cho vay lại ODA sẽ góp phần nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các địa phương trong việc đi vay và trả nợ. Chính quyền địa phương đã phải cân đối kỹ hơn, chặt chẽ hơn về dòng tiền vay và trả nợ, cũng như hiệu quả vốn vay, tránh đầu tư dàn trải, hiệu quả thấp; đồng thời, giúp cho địa phương chủ động hơn trong việc tự lựa chọn dự án và nguồn vốn vay phù hợp với tính chất đặc thù của địa phương, nâng cao tính tự chủ, tự chịu trách nhiệm.

(2) Cần áp đặt luật hành chính đối với người đứng đầu để họ có trách nhiệm chuẩn bị dự án đầu tư thật tốt

Việc xây dựng kế hoạch vốn thường được thực hiện từ quý 3 năm trước để kịp thực hiện cho năm sau. Việc làm sớm này nhằm giúp các địa phương, bộ, ngành có thời gian chuẩn bị lên danh sách các dự án nhận vốn của năm sau nhưng việc trả lại kế hoạch vốn đã cho thấy một phần công tác chuẩn bị chưa tốt. Do đó, cần áp đặt luật hành chính đối với người đứng đầu để họ có trách nhiệm chuẩn bị dự án đầu tư thật tốt, tránh tình trạng vốn được cấp lại không sử dụng, trong khi nhiều nơi khác lại đang rất cần.

(3) Xây dựng hành lang và khuôn khổ pháp lý về quản lý nguồn vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài một cách đồng bộ và minh bạch

Hiện vướng mắc chủ yếu của các dự án có vốn ODA vẫn là công đoạn chuẩn bị cho dự án và tuân thủ đầy đủ các điều

kiện của nhà tài trợ. Các dự án này vừa phải tuân thủ các quy định của pháp luật Việt Nam nhưng cũng phải đáp ứng yêu cầu của nhà tài trợ. Với vai trò cầu nối giữa các chủ dự án và các nhà tài trợ, Bộ tài chính đã tổ chức nhiều cuộc làm việc giữa các bên để tìm cách tháo gỡ các vướng mắc.

Ngoài ra, để phù hợp với yêu cầu và đòi hỏi đặt ra trong bối cảnh khi Việt Nam đã trở thành nước có mức thu nhập trung bình, đồng thời nhằm quản lý và sử dụng vốn ODA có hiệu quả, bảo đảm hài hòa hóa quy trình và thủ tục quản lý với nhà tài trợ, duy trì sự quản lý và điều phối thống nhất các nguồn tài trợ phát triển, hướng tới tối ưu hoá sử dụng nguồn vốn này.

(4) Tăng cường phân cấp hơn nữa cho các cơ quan chủ quản thực hiện dự án của các bộ, ngành và các địa phương.

Cần phải phân cấp nhiều hơn trách nhiệm cũng như quyền hạn của các chủ đầu tư trong quá trình quản lý thực hiện vốn ODA. Ví dụ, ngay từ khâu lập dự án, phải sao cho phù hợp nhất với điều kiện, hoàn cảnh, nhu cầu của địa phương thì không phải xin ý kiến các cấp trên khi thay đổi. Nhờ vậy, không mất thời gian chờ đợi và rất nhiều thủ tục không cần thiết. Thay vào đó, tập trung các nguồn lực ưu tiên cho việc thực hiện các dự án ODA như: vốn đối ứng, công tác chuẩn bị mặt bằng để tránh tình trạng vì những điều kiện vướng mắc trong nước mà làm chậm quá trình giải ngân.

(5) Không vay thêm vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài khi điều chỉnh tăng tổng mức đầu tư,

thay vào đó, tận dụng nguồn ngân sách nhà nước hiện có

Theo tính toán dự kiến của ADB, nếu như dự án kéo dài hơn 1 năm thì tỷ trọng và chi phí phát sinh tăng 15-20%. Nếu kéo dài, dẫn đến các nhà tài trợ cũng bị ảnh hưởng tâm lý, khó thuyết phục các nhà tài trợ cấp nguồn vốn theo đúng tiến độ như dự kiến. Và khi chi phí được điều chỉnh lên quá nhiều, thậm chí tăng lên gấp nhiều phần trăm, dẫn đến lãng phí và không hiệu quả trong sử dụng nguồn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài. Do đó, rất cần những giải pháp để nâng cao hiệu quả các dự án sử dụng nguồn vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài.

Trách nhiệm khiến dự án chậm tiến độ, đội vốn thuộc về chủ đầu tư, cơ quan chủ quản, đơn vị tư vấn và nhà thầu. Khi điều chỉnh tổng mức đầu tư, không nên vay thêm vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài, bởi vì các lý do:

- Khi vay thêm, thủ tục phức tạp, dẫn tới chậm tiến độ;

- Khi vay ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài sẽ liên quan tới ngoại tệ, và nhà tài trợ từ nhiều quốc gia. Việc thay đổi tỷ giá ngoại tệ sẽ có thể lại tiếp tục đội vốn.

Vì vậy, việc sử dụng ngân sách nhà nước sẽ là giải pháp trước mắt giúp đẩy nhanh tiến độ dự án, hạn chế đội vốn, giúp nâng cao hiệu quả sử dụng vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài.

Không chỉ tác động cho từng địa phương, nguồn vốn ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài đã tạo tính lan tỏa cho nhiều vùng, nhiều khu vực.

Nhiều tuyến cao tốc quan trọng đã và đang sẽ được triển khai trên cả nước, góp phần giải quyết những vấn đề về hạ tầng, thu hút nguồn vốn đầu tư, cũng như hình thành các khu kinh tế quan trọng của đất nước. Hiện khoản vay ODA dài nhất của Việt Nam có thời hạn đến năm 2055 và bình quân thời gian các khoản nợ vay là 12,5 năm. Như vậy, trong vòng hơn 30 năm nữa thì Việt Nam vẫn tiếp tục vay và

trả nợ ODA. Tuy nhiên, một kế hoạch chi tiết nhằm tốt nghiệp hay giảm dần vay nguồn vốn này trong vòng 10 đến 15 năm tới là cần thiết vào lúc này. Do Việt Nam đã trở thành một nước có thu nhập trung bình và nguồn vay ODA cũng đã kém ưu đãi hơn, chỉ khi có ý thức tốt nghiệp ODA và vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài thì mới có động lực nâng cao hiệu quả sử dụng đồng vốn này./.

Tài liệu tham khảo

1. Thủ tướng Chính Phủ (2021), *Quyết định 2109/QĐ-TTg* ngày 15/12/2021 về việc phê duyệt Đề án “Định hướng thu hút, quản lý và sử dụng vốn ODA và vốn vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài giai đoạn 2021 - 2025”.
2. Chính phủ (2020). *Quản lý và sử dụng vốn hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) và vốn vay ưu đãi của nhà tài trợ nước ngoài*. Nghị định số 56/2020/NĐ-CP ngày 25/5/2020.
3. Chính phủ (2018). *Cho vay lại vốn vay ODA, vay ưu đãi nước ngoài*. Nghị định số 97/2018/NĐ-CP ngày 30/6/2018.
4. Chính phủ (2017). *Cho vay lại nguồn vốn vay nước ngoài của Chính phủ đối với UBND tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương*. Nghị định số 52/2017/NĐ-CP ngày 28/4/2017.
5. Chính phủ (2016). *Quy định về quản lý và sử dụng vốn ODA và vốn vay ưu đãi của các nhà tài trợ nước ngoài*. Nghị định số 16/2016/NĐ-CP ngày 16/3/2016.
6. Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2016). *Hướng dẫn thực hiện một số điều của Nghị định số 16/2016/NĐ-CP ngày 16/3/2016*. Thông tư số 12/2016/TT-BKHĐT ngày 08/8/2016.